

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА
ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансового менеджменту,
протокол № 6 від “09” січня 2020 р.
Зав. кафедри _____ проф. Ситник Н.С.

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

**ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
І МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЇХ ПРОВЕДЕННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**„ОСНОВИ ВЕДЕННЯ ВЛАСНОГО ТА СІМЕЙНОГО
БЮДЖЕТУ”**

Дисципліна вільного вибору студента

**Цикл загальної
(гуманітарної та соціально-економічної) підготовки**

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

Укладачі:
Західна О.Р., к.е.н., доцент
Смолінська С.Д., к.е.н., доцент

ЛЬВІВ 2020

РОЗДІЛ 1.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних занять, яка полягає у самостійному вивченні студентами за завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Основними дидактичними цілями їх проведення є:

- забезпечити педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань студентів з основ даної навчальної дисципліни, набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;

- спонукати студентів до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчальної дисципліни, активізація їх до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування у них навичок самоосвіти;

- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

Семінарські заняття виконують такі основні функції:

- навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару);

- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);

- виховну (патріотичне виховання, виховання економічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху);

- діагностично-корекційну (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин у його засвоєнні та їх подолання).

Методична концепція проведення семінарських занять вимагає врахування таких основних положень:

- під час вивчення різних дисциплін студенти повинні засвоїти їх провідні ідеї (зміст понять, положень, законів тощо); знати галузі їх використання; вміти застосовувати набуті знання, вміння й навички під час вивчення фахових дисциплін, у майбутній практичній діяльності тощо;

- до семінарських занять ставляться загальнодидактичні вимоги (науковість, доступність, єдність форми і змісту, проблемність тощо);

- у методиці проведення семінарських занять є певні особливості зумовлені логікою викладання конкретної дисципліни; - необхідно забезпечити високий рівень мотивації (вивчення теми слід розпочинати із з'ясування її значення для засвоєння даної чи інших дисциплін, у майбутній професійній діяльності тощо);

- дотримання принципу професійної спрямованості та здійснення різнорівневих міжпредметних зв'язків з іншими дисциплінами, практичним навчанням забезпечує формування єдиної системи знань, умінь та навичок студентів; - семінарські заняття мають гармонійно поєднуватися з лекційними та практичними заняттями, самостійною роботою студентів.

При підготовці до семінарських занять студент повинен опрацювати рекомендовану літературу з метою вивчення запропонованих йому у плані заняття питань, завдань, тем тощо. На семінарі студент доповідає про основні результати проведених ним досліджень у процесі вивчення окремих тем, питань чи завдань. За результатами такої доповіді, а також відповідей на додаткові питання (за їх наявності) студент отримує відповідну кількість балів згідно встановленої шкали оцінювання.

РОЗДІЛ 2. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

2.1 Календарно-тематичний план лекційних занять

№ заняття	Тема та короткий зміст заняття	К-ть годин
	Заліковий модуль № 1 Соціально-економічна сутність та призначення бюджету	18
1.	Тема 1. Законодавче забезпечення державної сімейної політики в Україні. Інститут сім'ї та його роль в суспільстві.	
2.	Тема 2. Сімейний бюджет: сутність, поняття, види, функції	2
3.	Тема 3. Структура сімейного бюджету	2
4.	Тема 4. Джерела формування бюджету сім'ї	2
5.	Тема 5. Основні види податків, що стягуються з членів сім'ї Основні види податків, що стягуються з членів сім'ї	2
6.	Тема 6. Соціально-економічні показники рівня життя сім'ї	4
7.	Тема 7. Порівняльний аналіз української та зарубіжної системи формування бюджету сім'ї	2
	Разом годин	16

2.2 Календарно-тематичний план семінарських (практичних) занять, заліків по модулях

№ заняття	Тема	К-ть годин

Заліковий модуль № 1		8
Соціально-економічна сутність та призначення бюджету		
1.	Семінарське заняття з теми 1	2
2.	Семінарське заняття з теми 2	2
3.	Семінарське заняття з теми 3	2
4.	Семінарське заняття з теми 4	2
5.	Семінарське заняття з теми 5	4
6.	Семінарське заняття з теми 6	2
7.	Семінарське заняття з теми 7	2
Разом семінарських занять		16

РОЗДІЛ 3.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

по темі № 1

Тема 1. Сімейний бюджет: сутність, поняття, види, функції

Навчальний час: 2 год.

Мета семінару: засвоєння студентами навчального матеріалу з теми, яка стосується теоретичних підвалин побудови, планування та економії бюджету сім'ї, а також застосування одержаних умінь у ході обговорення проблемних питань із досліджуваної тематики.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Розкрити поняття «сімейний бюджет».
2. Мета складання сімейного бюджету.
3. Характеристика видів сімейного бюджету.

4. Охарактеризуйте статті сімейного бюджету.
5. Проаналізуйте функції сімейного бюджету.
6. Перечисліть основні переваги планування сімейного бюджету.
7. Назвіть методи економії сімейного бюджету та проаналізуйте їх позитивні та негативні сторони.
8. Назвіть основні помилки при веденні сімейного бюджету.

План семінарського заняття:

1. Поняття та структура сімейного бюджету
2. Види сімейного бюджету
3. Статті сімейного бюджету
4. Функції сімейного бюджету
5. Фактори формування сімейного бюджету
6. Способи ведення сімейного бюджету
7. Основи планування сімейного бюджету
8. Економія сімейного бюджету
9. Основні помилки при веденні сімейного бюджету

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Сімейний бюджет і його основи.
2. Економія сімейного бюджету.
3. Мистецтво планування сімейного бюджету.
4. Роль планування сімейного бюджету в економічному добробуті сім'ї.
5. Сімейний бюджет як спосіб примноження та контролю за фінансами.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц.Західна О.Р.
к.е.н., доц.Смолінська С.Д.

Семінарське заняття № 2

по темі № 2

Тема 2. Структура сімейного бюджету

Навчальний час: 2 год.

Мета семінару: засвоєння студентами навчального матеріалу з теми, яка стосується теоретичних підвалин побудови, планування та прогнозування сімейного бюджету, а також застосування одержаних умінь у ході обговорення проблемних питань із досліджуваної тематики.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. З яких частин складається сімейний бюджет?
2. Назвіть групи грошових доходів і охарактеризуйте їх?
3. Номінальний дохід – це..?(наведіть приклад)
4. Оптимальний споживчий бюджет – це...?
5. Назвіть основні причини доцільності прогнозування грошових надходжень на рівні сім'ї.
6. Назвіть і коротко охарактеризуйте основні напрями, що впливають на збільшення доходів сімей.

План семінарського заняття:

1. Доходи сім'ї
2. Необхідність прогнозування доходів сім'ї.
3. Напрями збільшення доходів сім'ї
4. Витрати сім'ї. Споживчий кошик.
5. Планування сімейного бюджету.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Сімейні доходи, як основа сімейного бюджету.
2. Прогнозування доходів сім'ї, як запорука фінансового успіху.
3. Основні напрями збільшення доходів сім'ї.
4. Споживчий кошик в Україні і його збалансованість.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц.Західна О.Р.
к.е.н., доц.Смолінська С.Д.

Семінарське заняття № 3

по темі № 3

Тема 3. Джерела формування бюджету сім'ї

Навчальний час: 2 год.

Мета семінару: закріпити теоретичні знання щодо планування доходів та здійснення видатків у сімейному бюджеті

Завданнями семінарського заняття є:

- ознайомитися з поняттям і видами доходів сім'ї;
- вивчити базові терміни, які при цьому використовуються;
- розширити уявлення щодо місця домашнього господарства в сучасній економіці;

- одержати практичні навички щодо прогнозування доходів сім'ї та раціонального ведення господарства, ощадливості.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Що таке доходи сім'ї?
2. Які види особистих доходів ви знаєте?
3. Що таке джерела доходів?
4. Які є найбільш очевидні відмінності між видами доходів?
5. Чим зумовлена необхідність прогнозування грошових надходжень на рівні сім'ї?
6. Поясніть відмінність між «короткими» і «довгими» грошима.
7. Що впливає на зміну величини доходів сім'ї?
8. Чому громадяни повинні платити податки з доходів?
9. Назвіть основні напрями збільшення доходів громадян.
10. У чому полягає суть сімейних витрат? Які причини їх виникнення ви
11. знаєте?
12. За якими критеріями класифікуються сімейні витрати?
13. Як поділяються сімейні витрати за видами?
14. Назвіть витрати, які є постійними для родини, а які – тимчасовими.
15. Які фактори впливають на зміну обсягу витрат сім'ї?
16. Яким чином здійснюється прогнозування сімейних витрат?
17. Для чого в межах бюджету сім'ї створюються грошові фонди?

План семінарського заняття:

1. Види доходів сім'ї за джерелами їх формування
2. Грошові та натуральні джерела формування доходів сім'ї.
3. Суть і причини виникнення сімейних витрат
4. Види і характеристика сімейних витрат

Задача1:

Умова. Сім'я, що складається з п'яти осіб, мала впродовж року такі доходи: заробітна плата за основним місцем роботи – 60 000 грн; заробітна плата за сумісництвом – 20 000 грн;

винагорода за професійні послуги – 15 000 грн; державна пенсія – 12 000 грн; накопичена приватна пенсія – 500 грн; доходи від підсобного господарства – 11 000 грн; стипендія – 8 000 грн; авторські гонорари – 8 000 грн; доходи від інвестицій на ринку цінних паперів – 5 200 грн; проценти за депозитом – 1 200 грн; доходи від здачі в оренду майна – 15 000 грн; спадщина – 80 000 грн; подарунки – 5 000 грн.

Завдання: 1) прокласифікуйте доходи сім'ї на постійні та одноразові;

2) визначте обсяги та питому вагу кожної категорії в загальних доходах сім'ї.

Задача 2:

Для розв'язування цієї задачі використовується умова, подана в задачі 1.

Завдання: 1) проведіть класифікацію доходів за джерелами їх отримання: доходи від поточної діяльності, доходи від активів, соціальні та інші доходи;

2) визначте обсяги та питому вагу кожної категорії в загальних доходах сім'ї.

Задача 3:

Умова. Сім'я з двох осіб планує свої витрати на місяць. При цьому відомі такі дані: щомісячний дохід чоловіка – 13 000 грн, щомісячний дохід дружини – 6 000 грн. Упродовж місяця прогнозуються такі обов'язкові витрати: оренда квартири – 3 500 грн; комунальні платежі – 300 грн; витрати на харчування – 1 400 грн; витрати на бензин та обслуговування авто – 1 500 грн; нагромадження власного внеску на купівлю квартири – 5 000 грн; витрати на одяг – 2 000 грн; витрати на відвідування косметичного салону – 500 грн; витрати на особисті потреби кожному (відвідування кіно, кафе, театрів) – 1 000 грн. У кінці місяця сім'я планує придбати стіл і кілька нових крісел у квартиру загальною вартістю 2 500 гривень.

Потрібно визначити фінансову реальність цієї цілі.

Задача 4:

Умова. Для розв'язку цієї задачі використайте умову задачі 4. Після відвідин меблевого салону чоловікові і дружині не сподобалися зовнішній вигляд і якість меблів. Зате їм сподобались аналогічні меблі іншого виробника, загальна вартість яких становить 3 200 грн.

Чи може родина дозволити собі купити інші, дорожчі меблі, виходячи з її теперішньої ситуації?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ:

1. Доходи сім'ї – це:

а) грошові кошти, призначені для ведення домашнього господарства й задоволення різних потреб її членів;

- б) сукупність надходжень із різних джерел, які отримує сім'я як у грошовій, так і натуральній формах;
- в) сума платежів родини за товари та послуги, здійснені у відповідний момент або впродовж певного проміжку часу;
- г) майно сім'ї.

2. Грошові кошти, вкладення в цінні папери, залишки внесків до недержавних пенсійних фондів, надані позики іншим особам, нерухомість, автомобілі, дорогоцінності та інше майно, яким володіє сім'я, є:

- а) сімейними доходами;
- б) сімейними витратами;
- в) сімейними прибутками;
- г) сімейними активами.

3. Накопичена приватна пенсія належить до групи:

- а) доходів від поточної діяльності;
- б) соціальних доходів;
- в) доходів від активів;
- г) інших доходів.

4. До групи доходів від активів належать:

- а) гроші, отримані в борг;
- б) доходи від оренди та перевидання творів;
- в) державна пенсія, стипендія, субсидії;
- г) заробітна плата, винагорода за професійні послуги.

5. Надання грошей чи інших активів з метою отримання прибутку – це:

- а) інвестиція;
- б) доходи;
- в) витрати;
- г) зобов'язання.

6. Процес передбачення, якою буде величина сімейних доходів у майбутньому на основі аналізу їх появи в минулому і на даний момент часу, – це:

- а) прогнозування доходів;
- б) збільшення доходів;
- в) зменшення доходів;
- г) сезонність доходів.

7. Доходи від поточної діяльності включають:

- а) виграші в лотереях, спадщина, подарунки;
- б) державна і накопичена приватна пенсії;
- в) доходи від здачі в оренду майна, надходження від інвестицій на фінансовому ринку, проценти за депозитами;

г) заробітна плата за основним і додатковим місцем роботи, премії, бонуси, надбавки, а також доходи від ведення підсобного господарства та власного бізнесу.

8. «Короткі гроші» у бюджеті сім'ї включають:

- а) заробітну плату, разові премії;
- б) доходи від цінних паперів;
- в) гроші, отримані в борг;
- г) доходи від здачі в оренду майна.

9. Продовжіть речення:

У більшості випадків переважна частина доходів сім'ї припадає на _____

10. Продовжіть речення:

Грошові надходження, які члени сім'ї отримують без будь-якого втручання та застосування власної _____ робочої _____ сили, _____ відносять до: _____

11. Продовжіть речення:

Основним чинником, який впливає на величину і структуру витрат сім'ї, є _____

12. Вставте потрібні слова в речення:

Зі зростанням доходу частка витрат сім'ї на харчування _____, витрати на одяг, житло, опалення й освітлення _____, а частка витрат на задоволення культурних та інших _____ нематеріальних _____ потреб _____.

13. За можливістю споживання витрати сім'ї поділяють:

- а) на споживчі і неспоживчі;
- б) грошові і негрошові;
- в) тимчасові і постійні;
- г) первинні і вторинні.

14. Витрати, без яких людина чи сім'я може підтримувати свою життєдіяльність, відносять до групи:

- а) первинних;
- б) вторинних;
- в) очікуваних;
- г) соціальних.

15. За формою здійснення витрати сім'ї поділяють:

- а) на споживчі і неспоживчі;
- б) тимчасові і постійні;
- в) грошові і негрошові;
- г) первинні і вторинні.

16. Витрати на утримання майна господарства відносять:

- а) до витрат поточного характеру;
- б) витрат на борги;
- в) витрат на активи;
- г) соціальних витрат.

17. Індивідуальні грошові фонди сім'ї використовують:

- а) на купівлю предметів спільного вжитку;
- б) оплату медичних та освітніх послуг окремих членів родини;
- в) купівлю нерухомості;
- г) меценатство.

18. «Довгі гроші» у бюджеті сім'ї використовують:

- а) на оплату комунальних послуг;
- б) купівлю товарів харчування;
- в) оренду житла;
- г) створення багатства.

19. Оплата комунальних послуг, навчання, харчування належить:

- а) до очікуваних витрат;
- б) непередбачених витрат;
- в) тимчасових витрат;
- г) витрат на активи.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц.Західна О.Р.
к.е.н., доц.Смолінська С.Д.

Семінарське заняття №4

по темі № 4

Тема 4. Основні види податків, що стягуються з членів сім'ї

Навчальний час: 2 год.

Мета семінару: вивчити основні види податків, що стягуються з членів сім'ї та ознайомитись із основами їхнього нарахування

Завданнями семінарського заняття є:

- ознайомитися із основними видами податків, що стягуються з членів сім'ї;
- вивчити особливості системи оподаткування в Україні;

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Що таке податки?
2. Наскільки важливими для суспільства є податки?
3. Назвіть основні складові елементи податків?
4. Які розрізняють види податкових ставок?
5. Яка різниця між прямими і непрямими податками?
6. Які податки та збори в Україні відносять до загальнодержавних,
7. а які – до місцевих?
8. На які органи покладено функції контролю у сфері оподаткування
9. в Україні?
10. Який нормативно-правовий документ регулює податкові відносини
11. в Україні?
12. Яку відповідальність несуть платники податків за несплату своїх
13. податкових зобов'язань?
14. Чому так важливо бути законслухняним платником податків?

План семінарського заняття:

1. Роль податків у суспільстві;
2. Види податків;
3. Основні елементи податку. Види податкових ставок;
4. Особливості стягнення податків в Україні.

Задача 1

Ціна диска з новою комп'ютерною грою становить 100 гривень (без ПДВ). Однокласники Микола та Ігор (кожен) хочуть придбати новинку. Щомісяця батьки дають хлопцям «кишенькові гроші»: Миколі – 200 гривень, а Ігореві – 1 000 гривень.

Обчисліть величину податку на додану вартість, за умови, що ставка ПДВ – 20%.

Обчисліть ціну диска з ПДВ. Яку частку (у %) буде становити цей ПДВ у доходах Миколи і доходах Ігоря?

Зробіть висновки.

Задача 2

Микола влітку на канікулах, щоб не гаяти часу, вирішив попрацювати. Він влаштувався помічником продавця в місцевому супермаркеті. За місяць роботи Миколі нарахували заробітну плату в розмірі 1 400 гривень. З отриманого доходу Микола має сплатити єдиний соціальний внесок, податок із доходів фізичних осіб, військовий збір. Розрахуйте податкові зобов'язання Миколи.

Тестові завдання

1. Які з наведених тверджень про податки є правильними:
 - а) податки мають обов'язковий характер;
 - б) сплата податків здійснюється періодично;
 - в) податки визначаються законом;
 - г) усі твердження правильні.
2. Ставка податку з доходів фізичних осіб становить 18%. У цьому разі така ставка є:
 - а) твердою;
 - б) пропорційною;
 - в) прогресивною;
 - г) регресивною.
3. До непрямих податків відносимо:
 - а) ПДВ, акцизний податок, податок на прибуток;
 - б) податок на нерухомість, податок на дохід, податок на прибуток;
 - в) мито, туристичний збір, податок на нерухомість;
 - г) мито, акцизний податок, ПДВ.
4. Як називають збір, що сплачується за товари, які перетинають державний кордон:
 - а) акцизний збір;
 - б) туристичний збір;
 - в) збір за перетин державного кордону.
5. Який документ повинні подати громадяни України до Державної податкової інспекції, якщо протягом року вони отримали доходи, з яких не утримувався податок із доходів фізичних осіб:
 - а) податкову накладну;
 - б) декларацію про прибуток;
 - в) податкову декларацію про доходи;
 - г) нічого не повинні подавати.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц.Західна О.Р.
к.е.н., доц.Смолінська С.Д.

Семінарське заняття №5-6

по темі № 5

Тема 5. Соціально-економічні показники рівня життя сім'ї

Навчальний час: 4 год.

Мета семінару: засвоєння студентами навчального матеріалу з теми, яка стосується вивчення соціально-економічних показників рівня життя сім'ї, умов визначення та виплати соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Охарактеризуйте поняття «рівень життя населення»
2. Які є рівні життя населення?
3. Назвіть та охарактеризуйте концепції бідності.
4. Яку сім'ю можна назвати малозабезпеченою?
5. Що таке державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям? Які умови її визначення та виплати?
6. Коли у призначенні соціальної допомоги може бути відмовлено?
7. Що таке житлова субсидія?
8. Які документи потрібно надати для призначення субсидії ?

План семінарського заняття:

1. Рівень життя населення та основні показники, що його характеризують.
2. Сутність пенсії та її види.

3. Малозабезпечені сім'ї. Система матеріального і соціального захисту сім'ї.
4. Житлові субсидії. Проблеми на шляху реформування соціального захисту.
5. Сучасні проблеми та перспективи соціального захисту населення в Україні.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Рівень життя населення та основні показники які його характеризують.
2. Межа бідності в Україні та Європі.
3. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям: вітчизняний та зарубіжний досвід.
4. Субсидія, як одна з форм соціальної допомоги.
5. Сучасні проблеми та перспективи соціального захисту населення в Україні.

Задача 1

Недержавний пенсійний фонд пропонує вам щорічний приріст суми вкладених коштів на 5%. Ви плануєте щорічно вкладати туди 5 тис. грн. До досягнення пенсійного віку залишилося три роки. Розрахуйте загальну суму пенсійних виплат, яку ви отримаєте.

Завдання 2

1. Знайдіть в Інтернеті п'ять недержавних пенсійних фондів (НПФ), що пропонують вам отримання недержавної пенсії.
2. З'ясуйте суму відсотків, яку НПФ нараховуватиме на ваші кошти.
3. Визначіть НПФ, послугами якого ви б скористались.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц. Західна О.Р.
к.е.н., доц. Смолінська С.Д.

Семінарське заняття № 7

по темі № 7

Тема 6. Товар як засіб задоволення потреб

Навчальний час: 2 год.

Мета семінару: засвоєння студентами навчального матеріалу з теми.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Споживчі блага, класифікація споживчих благ;
2. Дайте визначення поняттю «послуга»
3. Класифікація потреб
4. Дайте визначення поняттю «корисність»
5. Класифікація споживчих благ
6. Поділ товарів за критеріями
7. Види товарів
8. Класифікація та призначення товарів

План семінарського заняття:

1. Потреби і споживчі блага. Корисність споживчих благ
2. Класифікація споживчих потреб та споживчих благ
3. Товар – засіб задоволення певної потреби. Критерії поділу товарів за групами
4. Основні види товарів: нематеріальні товари, матеріальні товари, споживчі товари, товари виробничого призначення
5. Класифікація та призначення товарів

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Потреби споживача й закономірності його економічної поведінки..

2. Формування потреб та реального споживання.
3. Споживач в економіці: його поведінка та особливості вибору.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц.Західна О.Р.
к.е.н., доц.Смолінська С.Д.

Семінарське заняття № 8

по темі № 8

Тема 7. Порівняльний аналіз української та зарубіжної системи формування бюджету сім'ї

Навчальний час: 2 год.

Мета семінару: засвоєння студентами навчального матеріалу з теми.

Завданнями семінарського заняття є:

- опрацювання основного навчального матеріалу із поданої теми;
- аналіз додаткових літературних джерел стосовно питань, що виносяться на семінарське заняття;
- формування системи навичок та умінь студентів у контексті досліджуваної тематики;
- виявлення напрямів практичного застосування отриманих теоретичних знань;
- оцінювання рівня підготовки студентів в межах семінарського заняття з метою подальшого стимулювання їхньої навчальної активності.

Питання для перевірки базових знань за темою семінару:

1. Дайте визначення поняттю «сімейне право».
2. Що таке сімейні правовідносини?
3. Назвіть принципи, на яких ґрунтується сімейне право.
4. Коли був прийнятий Сімейний кодекс України?
5. Які існують джерела сімейного права в зарубіжних країнах?
6. Перерахуйте кілька систем сімейного права в зарубіжних країнах.
7. Яку роль відіграє сімейне право в англо-американській правовій системі?
8. Що таке «шлюбний договір?»

9. Яке місце посідають закони, що регулюють питання сім'ї та шлюбу в США?

10. Що регулює стаття 20 Сімейного кодексу України?

План семінарського заняття:

1. Поняття сімейного права, його принципи та джерела. Сімейне законодавство України.
2. Джерела та предмет сімейного права.
3. Загальні положення сімейного права в зарубіжних цивільно-правових системах.
4. Проблематика сімейних відносин в зарубіжних країнах.
5. Цивільний кодекс України в системі сімейного законодавства.

Додаткові завдання для підготовки до семінару:

Тематика реферативних робіт:

1. Сімейне право, як галузь права: поняття та предмет.
2. Сімейний кодекс – основне джерело сімейного законодавства України.
3. Предмет сімейного права в зарубіжних країнах.
4. Поняття та умови укладення шлюбу в зарубіжних країнах.

Форми контролю знань – обговорення питань, доповідей, рефератів; презентація виконаних завдань, розв'язання вправ, тестування тощо.

Укладач(і): _____

к.е.н., доц.Західна О.Р.
к.е.н., доц.Смолінська С.Д.

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання ІНДЗ та самостійної роботи.

Основним нормативним документом, що визначає оцінювання сформованих компетентностей у студентів є Положення «Про контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів Львівського національного університету імені Івана Франка» від 01.03.2013р. із змінами, затвердженими наказом ректора від 01.07.2015р. № О-96. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою (за шкалою ECTS та національною шкалою). Відповідно до Положення контрольні заходи включають:

- поточний контроль знань та компетентностей студентів включає оцінку роботи студентів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, семінарські / практичні заняття), оцінку роботи студентів за самостійну та індивідуальну науково-дослідну роботу.
- підсумковий контроль знань та компетентностей студентів у вигляді семестрового заліку, який проводиться відповідно до графіку навчального процесу. Підсумковий залік охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. Табл. 1.2). Результат семестрового заліку оцінюється в балах (максимальна кількість – 100 балів).

Оцінювання рівня знань та компетентностей студентів на семінарських та практичних заняттях, оцінка роботи студентів за самостійну та індивідуальну науково-дослідну роботу проводиться за п'ятибальною системою (від 1 до 5 балів).

Результат поточного контролю (РПК) знань та компетентностей студентів за семестр визначається як середнє арифметичне з поточних балів за 5-бальною шкалою, відображених у журналі обліку відвідування та успішності студентів, помножене на коефіцієнт переводу результатів освітньої діяльності студентів:

$$\text{РПК} = \frac{\text{Сума балів за результатами поточного контролю}}{\text{кількість об'єктів контролю}} * K(20) \quad (8)$$

де

сума балів за результатами поточного контролю – це загальна сума балів, отриманих студентом по усіх об'єктах контролю (семінарських / практичних заняттях, СРС та ІНДЗ);

кількість об'єктів контролю – включає кількість семінарських / практичних занять, СРС та ІНДЗ (контроль знань студентів з навчальної дисципліни «Основи ведення власного та сімейного бюджету» включає 8 об'єктів контролю;

K - коефіцієнт переводу результатів знань та компетентностей студентів (з навчальних дисциплін, з яких передбачений залік, $K=20$).

4.1. ТАБЛИЦЯ ОЦІНЮВАННЯ (ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГУ) НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Поточний та модульний контроль		Самостійна робота студента	Заохочувальні бали (затверджені Вченою радою Університету)	РАЗОМ – 100 балів
Семінарські, практичні заняття	Залік по модулю			
100 балів				

4.2. СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

№ п/п	Види робіт	Бали	Максимальна к-ть балів
1	2	3	4
1. Бали поточної успішності за участь у семінарських заняттях			
Критерії оцінювання		Від 1-5	8x5=40
	<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питання; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питання категорій та законів; • правильне розкриття змісту категорії та законів, механізму їх взаємозв'язку і взаємодії; • здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки і узагальнення, знання історії створення таких теорій та еволюції поглядів їх представників; • уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їх риси та форми виявлення; • демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами; • знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань; • активна участь в обговоренні дискусійних і проблемних питань теми семінару. 	5	
	<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного-двох пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами все ж таки студентом допущені помилки під час використання цифрового матеріалу, посилання на конкретні історичні періоди та факти, неточності у 	4	

	формулюванні термінів і категорій, проте з допомогою викладача він швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді.		
	<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з відповіддю на найвищий бал не зроблено розкриття трьох чи більше пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • одночасно мають місце два чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерії оцінки "задовільно"; • студент не бере участі в обговоренні проблемних питань семінару. 	3	
	<ul style="list-style-type: none"> • у відповіді відсутні належні докази і аргументи, зроблені висновки не відповідають загальноприйнятим, хибні; • характер відповіді дає підставу стверджувати, що студент неправильно зрозумів суть питання чи не знає правильної відповіді; допущені грубі помилки і студент не може їх виправити. 	2	
2. Самостійна робота студентів (СРС)			
Критерії оцінювання		5 балів	
	<ul style="list-style-type: none"> • розгорнутий, вичерпний виклад змісту питань; • опрацювання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод, обов'язкове посилання на них під час розкриття питань; • повний перелік необхідних для розкриття змісту питань категорій та законів; • використання актуальних фактичних та статистичних даних, матеріалів останніх подій в економічній та фінансовій сфері в країні та за її межами; • використання матеріалів періодичної преси; • посилання на опрацьовані джерела при висвітленні питань семінарського заняття; • проведений опис об'єктів; • використані матеріали з практики роботи фінансових органів; • акуратні і змістовні записи в зошиті 	5	
	<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено розкриття двох пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання) 	4	
	<ul style="list-style-type: none"> • порівняно з виконанням роботи на найвищий бал не зроблено розкриття трьох і більше з пунктів, указаних вище (якщо вони потрібні для вичерпного розкриття питання); • робота студента малообґрунтована, неповна; • студент не опрацював законодавчі матеріали, матеріали періодичної преси; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	3	
	<ul style="list-style-type: none"> • робота студента малообґрунтована, неповна; • використані матеріали лише підручника; • студент не використав опрацьовані матеріали на семінарському занятті; 	2-1	
	• самостійна робота не виконана	0	

9.3 Шкала оцінювання успішності студентів за результатами підсумкового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		
		Екзамен, диференційований залік		Залік
A	90 – 100	5	відмінно	зараховано
B	81 – 89	4	дуже добре	
C	71 – 80		добре	
D	61 – 70	3	задовільно	
E	51 – 60		достатньо	
FX	21 – 50	2	незадовільно	незараховано
F	0 – 20	2	незадовільно (без права перездачі)	незараховано (без права перездачі)

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про концепцію державної сімейної політики : Постанова Верховної Ради України від 17 вересня 1999 року № 1063-XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063-14>.
3. Про затвердження Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. N 341. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/341-2013-п>.
4. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
5. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
6. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
7. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо виплати допомоги при народженні дитини» : Закон України від 17.03.2011 № 3164-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3164-17>.
8. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо розміру допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування» : Закон України від 15.04.2008 № 269-17. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-17
9. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01 червня 2000 р. № 1768-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
- 10.Методика викладання фінансової грамотності: навч.посіб. / Т.О. Кізима, В.В. Письменний, С.Л. Коваль, Н.І. Карпишин та ін.; за ред. д.е.н., професора Кізими Т.О. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. 200 с.

11. Горелов Н.А. “Політика доходів і якість життя населення”. - Вид-во “Пітер”, 2006.
12. Сімейний бюджет: поради та планування. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uainfo.org/blognews/1529828760-simeyniy-byudzheta-poradi-ta-planuvannya.html>
13. Складання сімейного бюджету – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://biznesua.com.ua/skladannya-simeynogo-byudzheta/>
14. Логінова Т. В. Фінансова незалежність: перші кроки / Т. В. Логінова. // Економіка в школах України. – 2012. – №7. – С. 80.
15. Складаємо сімейний бюджет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=3127061&cat_id=3127060
16. Розумні гроші. Фінансові історії родини Іваненків: Ощадливість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=3127061&cat_id=3127060
17. Фінансова грамотність : навч. посібник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2013. – 311 с.
18. Курс економічної теорії: Підручник / За ред. Проф. Чепуріна М.Н., проф. Кисельової Є. А. - Кіров.: Видавництво АСА, 2008. (з 442-454).
19. Основи планування сімейного бюджету: Методичний посібник / Кредитний Споживчий кооператив “Перший Далекосхідний” - с., 2005.
20. Програма соціально-економічного розвитку м. Львова на 2014-2016 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://city-adm.lviv.ua/lmr/economy/strategija/prohrama-sotsialno-ekonomichnoho-ta-kulturnoho-rozvytku-m-lvova-na-2014-2016-roku>.
21. Райзберг Б.А., Лозівський Л.Ш., Стародубцева Є.Б., “Сучасний економічний словник”, 5-е вид., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2007. - 495с.
22. Цивільний кодекс України / Закон від 16.01.2003 № 435-IV : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
23. Чернов А.Ю. “Особисті фінанси. Доходи і витрати сімейного бюджету”- М.: “Перспектива”, 2004.
24. Юр'єва Т.В. “Соціальна економіка” - Вид.: “Дрофа”, 2003р.
25. Сім'я та сімейні відносини в Україні : сучасний стан і тенденції розвитку. – К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009. – 248 с.